

Elke dag even je mening geven

Snel en frequent peilen via internet komt resultaat niet ten goede

De PVV won veel meer zetels dan de opiniepeilers hadden voorspeld. Hoe kan dat? Deugen de methodes van de onderzoekers eigenlijk wel?

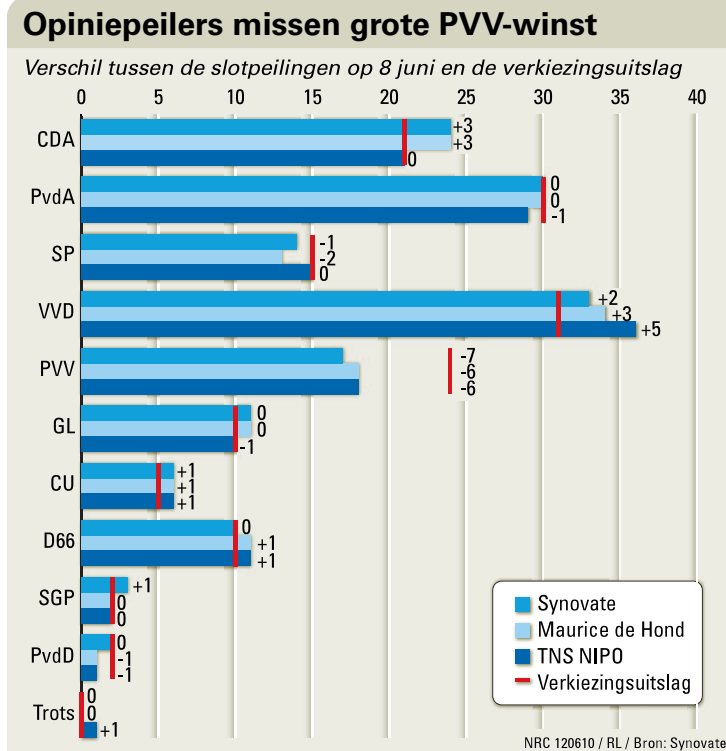
Door onze redacteur
LAURA STARINK

ROTTERDAM, 12 JUNI. Na de verrassende winst voor de PVV (24 zetels) zwelt opnieuw de kritiek op de opiniepeilers aan. Hoe komt het dat zij de verkiezingsoverwinning van Geert Wilders hebben gemist? Maurice de Hond gaf de PVV 18 zetels, TNS gaf de partij 18 en bureau Synovate 17.

Volgens wetenschappers ligt het aan de onderzoeksmethodes die de bureaus gebruiken. „Bij degelijk opinieonderzoek neem je een willekeurige steekproef uit de bevolking. Daarmee kun je een verkiezingsuitslag redelijk voorspellen”, zegt survey methodoloog Ineke Stoop van het Sociaal en Cultureel Planbureau.

„Maar de meeste peilers maken gebruik van internetpanels, bestaande uit mensen die zich zelf hebben aangemeld. Dat zijn vaker mensen die betrokken zijn of geïnteresseerd in politiek. Bij een willekeurige steekproef bepaalt de peiler wie er meedoet. Je kunt proberen mensen over te halen tot deelname, juist als ze aangeven geen belangstelling te hebben voor politiek. Bij een panel dat zich via internet aanmeldt, verlies je die controle. Het probleem van de peilers is dat ze heel snel peilen. Dan lever je in op accuratesse. Wat je wint door de peilingen snel en goedkoop te doen, verlies je aan kwaliteit.”

Ook hoogleraar survey methodologie Jelke Bethlehem van het Centraal Bureau voor de Statistiek vindt dat de peilingen methodologisch niet goed in elkaar zitten. „Via internet bereik je een selecte groep geïnteresseerden en dat geeft een vertekening. Als je selec-



teert via internet mis je ouderen, laagopgeleiden en allochtonen. Daar zouden PVV-stemmers bij kunnen zitten.”

Reinier Heutink, directeur van opiniepeiler Synovate, bestrijdt de kritiek. „Wij hebben een panel van 80.000 mensen, die zich deels zelf hebben aangemeld, maar deels door ons geselecteerd worden. We werven mensen heel gericht, we weten bijvoorbeeld wat ze de vorige keer hebben gestemd.” Met internet werken is onvermijdelijk, al was het maar omdat „de markt voor telefonisch onderzoek is verpest door sales-mensen”.

Heutink geeft toe dat snelheid en kostenbesparing bij de internetmethode een belangrijke factor zijn. „We zoeken een optimale balans tussen snelheid en de kwaliteit van de steekproef.” Een echte verklaring voor de misser heeft hij niet. In het ‘gordijntjeseffect’ (kie-

zers komen pas in het stemhokje voor hun PVV-voorkeur uit) gelooft hij niet meer. Daar is de PVV inmiddels te geaccepteerd voor.

De snelheid van de dagkoersen op de politieke barometer maken de peilingen steeds irrelevanter, zegt Stoop. „Het levert je veel entertainment op, maar die kleine fluctuaties hebben geen enkele betekenis. Als peilingen vermaak zijn voor de media, moet je ze ook zo presenteren.” Het Centraal Bureau voor de Statistiek hield vorige week een congres over de kwaliteit van peilingen. Daar werd de vrees geuit dat de peilingen niet alleen informatie verstrekken, maar ook de meningen van kiezers beïnvloeden. „Dat *bandwagon*-effect is een risico”, zegt Stoop. „Er zijn deskundigen die zeggen: peilers informeren niet, maar manipuleren”, zegt Bethlehem.

„Zijn de peilingen langzamer-

hand niet een *online game* geworden?” vraagt Bethlehem zich af. „Als mensen elke dag per mail om hun mening worden gevraagd, is die ook minder belangrijk. Het is te veel van het goede. Mensen willen vaak niet toegeven dat ze geen mening hebben. Dus bedenken ze maar wat en laten dat bepalen door wat ze net hebben gehoord.” Stoop en Bethlehem vinden dat de media duidelijker moeten uitleggen hoe de peilingen in elkaar zitten. „Geef aan welke marges er zijn, geef context bij de cijfers”, zegt Bethlehem. „Op het CBS-congres werd voorgesteld om samen met journalisten een checklist voor goede peilingen te maken. Je zou onderzoeksbureaus bijvoorbeeld kunnen verplichten uit te leggen hoe ze hun respondenten selecteren. Je kunt over een gedragscode nadenken, zoals de American Association of Opinion Research die heeft.”

Reinier Heutink van Synovate beaamt dat de peilingen steeds grotere invloed hebben. Hij is voorstander van een wetenschappelijke keuringscommissie. „Ik ben erg voor regulering, maar dan moet Maurice de Hond ook meedoen. Hij zat dagelijks bij De Wereld Draait Door. Belachelijk. Wij peilden maar twee keer per week. Hij wilde zelfs op de verkiezingsdag bij DWDD zijn prognoses geven. Ik ben erg blij dat ze dat hebben afgeblazen. We zouden als peilers met de wetenschap afspraken kunnen maken over de methodiek. En met de media afspreken dat ze alleen met certificaathouders werken.”

De peilingen afschaffen vindt Heutink een slecht idee. „Er is niet alleen irritatie over peilers, ook over kranten en lijsttrekkers. We zitten in een soort chaos, alles is heel dynamisch, maar die dynamiek wil je meten. Het is en blijft goed om te weten hoe het draagvlak van partijen zich ontwikkelt. Trouwens: zó ver zaten we er ook niet naast. We hadden 9 van de 11 partijen bijna goed. En onze exit poll was excellent, op de PVV na.”